

Actorii câmpului universitar și Internetul ca spațiu național și internațional de promovare a limbii române

Mihaela Secrieru

Problema „implementării tehnologiilor informaționale” în spațiu universitar românesc

Noile tehnologii informaționale vizează, cu siguranță, un element de inovare în societate cu efecte vizibile în educație. Noțiunea de „internet” o subsumăm de aceea și instruirii asistate de ordinator (IAO), la fel cum subsumăm conceptul de „promovare a limbii” conceptului de promovare a culturii naționale prin limba română. Ca inovație educațională în România, IAO se găsește încă la jumătatea drumului dintre necesitate și rezistență, iar interesul pentru utilizarea Internetului nu va fi prea curând pe deplin afirmat în învățământul universitar românesc. Actorii câmpului educațional universitar, de atitudine a căroră depinde într-un procent hotărâtor succesul sau eșecul inovațiilor în învățământ, reacționează în această situație cu reticență. Acestui obstacol de „strategie” i se alătură, în nenumărate situații particulare, obstacolul „fizic” al dotării insuficiente, al lipsei de spații etc., obstacolul „mental”, al asocierii ideii de IAO doar cu disciplinele informatizabile, obstacolul „tehnic”, în sensul lipsei de asistență tehnică, și, în sfârșit, obstacolul „timp”. Aceste fapte nu anulează, credem, potențele extraordinare ale Internetului în facilitarea unui contact permanent cu lumea științifică națională și internațională și prin aceasta promovarea limbii și culturii române.

Diagnoză

Pentru a putea discuta în limitele unei informații reale privind utilizarea Internetului, ca sursă primară de informații de către actorii câmpului universitar, (studenții și profesorii) am conceput și aplicat două chestionare distincte pentru fiecare dintre aceste categorii. În chestionarul studenților am urmărit evidențierea calității de „cititor avizat” și sursele de lectură, opiniile studenților privind Internetul ca sursă de informare în comparație cu biblioteca, calitatea pregătirii studenților în condițiile utilizării Internetului și ce adrese pot recomanda. Profesorii, specialiști în limba și literatura română, au răspuns la întrebări privind utilitatea Internetului din perspectiva accesului la informație și a contribuției lor ca specialiști la corpusul informatic mondial cu lucrările proprii, existând și întrebări focalizate pe calitatea pregătirii studenților și pe efectul benefic al utilizării Internetului în sensul promovării limbii române și a valorilor materiale și spirituale ale națiunii. Au răspuns la primul chestionar un număr de 48 de studenți de la Facultatea de Litere și Teologie, care au citit în perioada de

la începutul anului universitar între 6, 10-15 și chiar 100 de cărți (după cum afirmă un student), dintre care doar 6 subiecți (1,04%) au citit unele din aceste materiale în format electronic, pe Internet. Siturile indicate de studenți sunt motoare de căutare, dar prea puține pe disciplina limbii și literaturii române. La întrebările care vizează „calitățile bibliotecii” /vs/ cele ale Internetului, studenții consideră, în general, că:

Biblioteca

- are prestigiu academic
- conține valori autentice, vechi (media)
- rămâne mai aproape, deși pare depășită

Avantaje***Internetul***

- rapid și eficient
- sursă de informare în masă
- nu are program ca la bibliotecă
- locul de acces oferă mobilitate
- informația este concisă
- solicită și memoria vizuală
- oferă cărți de ultimă oră care în bibliotecă par târziu sau deloc
- oferă idei stimulative
- deschidere la nivel global
- informația nu ocupă mult loc în bibliotecă

Dezavantaje

- lipsa cărților (literatură)
- numărul de cărți limitat
- birocrație

- lipsa siturilor specializate
- cost ridicat al accesului
- cuprinde informații superficiale, nevalide
- informațiile sunt destinate adulților (60%)
- solicită acuitatea vizuală și obosește
- prezentarea este fragmentată
- se pierde treptat interesul pentru lectură
- defecțiunile tehnice sunt dese
- necunoașterea sistemului de operare
- se pierde timp

- necunoașterea limbii engleze
- „nu ai o intimitate a respectivei lucrări”
- „pericolul robotizării”

La acestea adăugăm alte comentarii ale studenților: „biblioteca și internetul sunt surse care ar trebui să se completeze”; „unii profesori universitari desconsideră *total* această metodă și o consideră *nesigură, neserioasă* (s.a)”; „cărțile în România costă foarte mult”. Profesorii sunt de acord să-și publice lucrările în rețeaua Internet, fiind o cale rapidă, economică și eficientă, menționând că „cei ce utilizează Internetul nu mai au nevoie să fie convingși de oportunitatea și necesitatea unor situri culturale românești pe NET”.

Dimensiunea națională

Este un truism faptul că o limbă națională este afirmată prin oamenii ei de litere, dar evoluția acestei dimensiuni a depins în mod obiectiv și de condițiile tehnice. Internetul „.ro” are doar un deceniu de tradiție (au trecut doar 10 ani de când Internetul a devenit spațiu național, prin autorizația dată de *Internet Assignment Numbers Authority* pentru domeniul de înalt nivel „.ro”). Primii furnizori de servicii Internet pentru comunitatea de cercetare-învățământ a fost ICI-RNC, iar primele instituții de învățământ conectate la Internet au fost universitățile din Cluj și Iași. În legătură cu această dimensiune, ne interesează ce produse românești se află pe Internet. Există biblioteci virtuale care cuprind dicționare¹ și opere ale scriitorilor români, universități românești, edituri/reviste culturale, situri educaționale etc. Căile de acces sunt multiple. Motoarele de căutare sunt internaționale, dar portalurile sunt naționale și, deși au un caracter general în majoritatea cazurilor, au secțiuni dedicate culturii și educației. Cele mai cunoscute portaluri românești sunt: www.kappa.ro, www.biblioteca.euroweb.ro, www.romanianvoice.com, www.poezie.ro, www.dictionare.com, www.top100.ro. În domeniul literaturii, în rețeaua Internet predomină portalurile: www.noesis.ro, www.romanianvoice.com, www.biblioteca.euroweb.ro, www.LiterNet.ro, www.cimec.ro, care oferă celor interesați opere critice și opere ale scriitorilor clasici români de teatru (Matei Vișniec), proză (I. Creangă, M. Eliade, M. Preda), poezie (M. Eminescu, L. Blaga). Există situri specializate ale scriitorilor români. Astfel, www.eminescu.petar.ro și www.mihaieminescu.ro prezintă, în text și imagini, viața și opera poetului Mihai Eminescu; www.caragiale.net oferă texte, fotografii și documente aparținând marelui clasic; <http://www.Ici.ro/romania/cultura/literaturahtml> conține poeți, romancieri, dramaturgi români; [http://](http://www.Ici.ro/romania/cultura/literaturahtml)

¹ Revista „PC Magazine” oferă, în numărul din aprilie a. c., un CD conținând, între altele, și cel mai mare dicționar gratuit de la noi din țară și nu numai, alcătuit din alte 18 dicționare și numit **Everest Dictionary 2.0**.

biblioteca.Euroweb.ro oferă opera autorilor români de literatură. Revistele culturale: www.gazete.ro, www.revistapresei.ro, www.romlit.ro permit accesul la arhiva publicației și au link-uri spre alte situri culturale. Editurile românești sunt, de asemenea, prezente: www.niculescu.ro, www.teora.ro, www.edituracrisan.ro, www.aula.ro, www.litera.ro. Există și pagini personale sau situri ale unor organizații care promovează cultura românească. Astfel, <http://mihaela.negrea.net/links.html> face trimiteri la situri de literatură română și spaniolă. De asemenea, www.pages.prodigy.net oferă poezii de Voiculescu și Blaga, situl www.iarba-albă.ro oferă o viziune de ansamblu asupra operei lui Minulescu, www.paulgoma.net este un sit dedicat scriitorului disident Paul Goma, și publică mare parte din opera acestuia, iar www.Jocsecund.home.ro este dedicat lui Ion Barbu. Situl www.nstanescu.net ne oferă, pe lângă informații și texte, o galerie de fotografii. Multe pagini personale publică documente, opere, referințe critice: www.moldata.md/Literatura/Creangă.html, care are link-uri și pentru Eminescu, Slavici, Maiorescu, <http://www.neamt.ro/cmi/creanga/>. Dicționarele sunt bine reprezentate: www.all.ro/default/asp – *Dicționar de stilistică*; www.aula.ro – *Dicționar de gramatică a limbii române pentru uz școlar*; *Literatura română – repere critice fundamentale. Dicționarul scriitorilor contemporani*. Există dicționare de limbi străine și enciclopedii virtuale. Portalurile www.Lastart.ro și www.kappa.ro au o componentă educațională, alături de caracteristicile specifice unui portal cu caracter general, și au link-uri spre diverse situri culturale, de unde poți accesa pagini de cărți electronice. Nu în ultimul rând, se pot accesa portaluri educaționale: www.AcademiaOnline.ro; www.e-scoalaOnline.ro, care oferă cursuri din varii domenii (unele gratuite) sau se adresează cadrelor didactice care doresc să utilizeze mijloacele moderne de predare. Adresa <http://www.e-scoala.ro/index.htm> deschide mai multe relații: Eminescu–Micle (corespondența), legende și mituri fundamentale. www.tribuna.as.ro este adresa electronică a revistei „Tribuna învățământului”. Universitățile au excelat și ele din perspectivă educațională, pe coordonata „învățământului deschis și de la distanță”², existând peste 60 de adrese web pe această coordonată.

Dimensiunea internațională

O conține pe cea națională, dar este asigurată și de diaspora românească, fapt ce îl interpretăm ca pe o invitație în a răspunde efortului oamenilor de cultură de peste hotare, iubitori ai culturii române, cu promovări pe măsură. În Belgia, diaspora românească are o asociație numită *Miorița* (www.onlinero.com/diaspora/miorița/index.html), care își propune tocmai promovarea limbii și culturii române. Arhiva electronică de literatură, artă și filosofie *Equivalances* (<http://www.geocities.com>) este concepută de poetul Adrian Răzuș, stabilit în Olanda, într-o estetică impresionantă și promovează literatura română. Ea

² www.pcmagazine.ro, nr. 4 (52)/ 2003.

cuprinde operele unor scriitori români contemporani, precum N. Danilov, M. Ursachi, A. Răzuș, D. Theodorescu, M. Țuglea, dar și ale lui M. Eminescu, traduse în engleză. Un impresionant proiect american educațional, intitulat INTIME (www.intime.uni.edu), poate fi citit și în limba română.

Concluzii

1. Internetul „ro” este o oportunitate în direcția promovării culturii naționale, fiind un instrument complex (grafic-vizual și plastic), cu impact multidimensional.

2. Editurile, unele instituții oficiale, universitățile, mass-media sunt prezente în spațiul virtual, dar acesta încă este perceput utilitarist. Informația este heterogenă și se supune cu greu unei taxonomii disciplinare.

3. Limba română este prezentă în spațiul virtual național în calitate de instrument de comunicare și mai puțin ca obiect al cercetării. Foarte puține valori naționale sunt disponibile în variantă electronică.

4. Dimensiune internațională nu va putea fi atinsă decât pentru românii din diaspora, pentru comunitatea internațională fiind necesar un cod lingvistic internațional.

5. „Universitatea” și „actorii câmpului universitar” au, cu siguranță, un rol în promovarea valorilor naționale.

Gli autori del campo universitario e l'Internet quale spazio nazionale e internazionale per promuovere la lingua rumena

Il titolo del nostro lavoro riguarda una dimensione interrogativo-retorica - e cioè - è possibile considerare l'Internet una forma per promuovere la lingua rumena e conseguentemente la cultura nazionale? L'informazioni presentate sottolineano le dimensioni nazionale e internazionale della lingua e della letteratura rumena nello spazio virtuale, situate oggi, in uno stadio ancora iniziale. Gli attori del campo universitario, i docenti e gli studenti, secondo noi, svolgono un ruolo attivo in questo processo della promozione del rumeno che, sfortunatamente, resta incompreso e non ancora abbastanza sfruttato.